

Список використаних джерел

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.

3. Яцик І. А. Війна і мова : вплив російського вторгнення на ставлення українців до чинників ідентичності : дипломна робота магістра : 035.01 Філологія. Хмельницький, 2023. 88 с .

4. Про освіту. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

5. Мінакова Є. Політика реінтеграції тимчасово окупованих територій України та її правові основи. Вісник кримінологічної асоціації України. 31, 1 (трав 2024). С. 826–835.

6. У відкритому фестивалі-конкурсі читців, поетів, художників та фотохудожників «Любіть Україну!» пам'яті Володимира Сосюри завершився підсумковий етап. Донецька Обласна Державна адміністрація. URL: <https://dn.gov.ua/news/u-vidkritomu-festivali-konkursi-chitciv-poetiv-hudozhnikiv-ta-fotohudozhnikiv-lyubit-ukrayinu-pamyati-volodimira-sosyuri-zavershivsya-pidsumkovij-etap>.

Єременко Наталія Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент
Юлдашева С. А.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ТА ДОТРИМАННЯ МОВНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Мова є одним із головних елементів національної ідентичності та суверенітету держави. В умовах тимчасової окупації частини територій України питання дотримання мовних прав громадян набуло особливої актуальності. Збереження та

захист державної мови в цих умовах є важливим складником стратегії державної політики щодо захисту національних інтересів.

Основним нормативним актом, що регулює функціонування державної мови в Україні, є Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Він визначає українську мову як єдину обов'язкову в усіх публічних сферах життя. Однак, на тимчасово окупованих територіях цей закон фактично не діє, що створює значні проблеми для дотримання мовних прав громадян.

Україна, як держава-учасниця міжнародних угод, зокрема Європейської хартії регіональних мов або мов меншин та Міжнародного пакту про громадянські й політичні права, зобов'язана забезпечувати захист прав громадян на використання рідної мови. Проте, окупація частини територій значно ускладнює реалізацію цих зобов'язань.

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин та інші міжнародні акти визначають необхідність захисту мовних прав громадян, зокрема права на використання рідної мови в офіційних інституціях, освіті, судочинстві. Однак на окупованих територіях ці права грубо порушуються. Окупаційна адміністрація активно просуває політику мовної асиміляції, що виражається у витісненні української мови з публічної сфери.

На окупованих територіях спостерігається системне порушення прав громадян на використання української мови. В освітній сфері українська мова практично витіснена. В адміністративній та судовій системі використання української мови є фактично неможливим, громадяни мають труднощі у доступі до правосуддя рідною мовою, що порушує їхні конституційні права.

Окупація негативно впливає на мовну політику України, створюючи загрозу для національної ідентичності населення окупованих територій. Політика окупаційної влади спрямована на витіснення української мови, що спричиняє мовну ізоляцію цих регіонів від решти України. Це ускладнює процес реінтеграції після деокупації, оскільки громадяни, які тривалий час перебували в умовах асиміляційного тиску, можуть втратити частину мовних навичок.

Після деокупації важливо впровадити ефективні заходи для відновлення державної мови на цих територіях. Серед цих заходів мають бути: відновлення українськомовної освіти на всіх рівнях; створення програм підвищення рівня володіння українською мовою серед населення; забезпечення доступу до

українськомовного медіа та культурних продуктів; підготовка кадрових ресурсів для забезпечення функціонування державної мови в адміністративних і судових інституціях. Особливо важливо забезпечити реабілітацію громадян, які зазнали мовної дискримінації під час окупації.

Функціонування державної мови на тимчасово окупованих територіях України та дотримання мовних прав громадян є головними елементами захисту національних інтересів. Окупація спричинила серйозні порушення мовних прав, що вимагає активних дій з боку держави для реінтеграції та відновлення мовного середовища після деокупації. Ефективна мовна політика, що базується на принципах права та справедливості, є запорукою успішної інтеграції тимчасово окупованих територій в загальнодержавний простір.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.

Кладько Дарія,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

професор кафедри мовної підготовки
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Ялова О. В.**

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Окрім корінних жителів, в Україні проживають національні меншини. Їх мови є невід'ємною частиною культурної спадщини держави та підтверджують наявність осілого населення на наших територіях ще з давніх часів.